

Rickul/Nuckö Hembygdsförenings Medlemsblad

Nr 2 Juni 2013 Årgång 21

Blomstermarknad i Hapsal.

Foto: Ingegerd Lindström

Rickul/Nuckö Hembygdsförening

Adress Rickul/Nuckö Hembygdsförening
c/o Svea Johansson, Solhem, Sundsvik 32,
155 91 NYKVARN

Organisationsnummer 802016-5232

PlusGiro 55 68 81 - 1

E-post info@rnhf.se

Hemsida www.rnhf.se

Uppgifter för medlemsinloggning:

Användarnamn: **medlem**

Lösenord: **rnhf2008**

Ansvarig utgivare Ingegerd Lindström

Redaktör Hans Ekman e-post haek@telia.com

Redaktionsråd Martin Wiberg, Göte Brunberg
och Ingegerd Lindström

Tryckt av Alloffset, Stockholm

Medlemsavgift 150:-, ungdomsmedlem (t.o.m.
25 år) 50:-

Annon priser 1/1 sida 1200:-, 1/2 sida 700:-,
1/4 sida 500:-, 1/8 sida 250:-

Nästa manusstopp den 15 augusti 2013

Styrelse

Ordförande

Ingegerd Lindström (Höbring), Levins gränd 3,
644 32 TORSHÄLLA, tfn 070-735 53 12,
e-post kokkas@telia.com

Sekreterare

Svea Johansson (Ölbäck), Solhem, Sundsvik 32,
155 91 NYKVARN, tfn 08-552 463 91,
e-post to.svea.j@gmail.com

Kassör

Barbro Adelman (Rosta), Hästmossevägen 8,
147 71 GRÖDINGE, tfn 08-530 685 35,
e-post barbro@parsells.se

Ordinarie ledamöter

Anne Schönberg (Spithamn), Artillerigatan 82,
115 30 STOCKHOLM, tfn 08-664 08 85,
e-post anne.schonberg@jm.se

Raul Targamaa (Naiva), Björnbäcken,
153 94 HÖLÖ, tfn 08-551 592 15,
e-post raul.targamaa@gmail.com

Gunvor Strömbom (Ölbäck), Svinkeln,
155 91 NYKVARN, tfn 08-552 451 45,
e-post gunvoris@hotmail.com

Martin Wiberg (Paj), Staffan Stallares väg 9,
125 35 ÄLV SJÖ, tfn 073-840 70 99,
e-post wiberg.martin@gmail.com

Suppleanter

Majlis Lindroos (Norrby), Björnbäcken,
153 94 HÖLÖ, tfn 08-551 592 15,
e-post mailind7@hotmail.com

Benny Vesterby (Roslep), Fyrskeppsvägen 138,
121 54 JOHANNESHÖV, tfn 08-649 84 90,
e-post bvy@spray.se

Föreningens ändamål

(citat ur stadgarna paragraf 2)

”Rickul/Nuckö Hembygdsförening är en kultur-
förening för dem som har sina rötter i Rickul/
Nucköområdet i Estland, eller av andra orsaker
känner ett intresse för området och dess historia.

Föreningen skall

- värna om och levandegöra det estlands-
svenska kulturarvet från Estland och Sverige,
både i bevarandet av historien, i nuet och i
framtiden;
- vara kontaktorgan för Rickul/Nucköborna i
Sverige, samt informationsorgan i Sverige
och Estland;
- överföra till våra yngre de traditioner vi själva
mottagit och bevarat, samt idka annan här-
med förenlig verksamhet.”

Innehåll

Ordföranden har ordet	3
Nyheter från Nuckö kommun	4
Hemvänderveckan	5
Historiska kartor kan nu studeras via internet	6
Nyheter från Estland	7
Rapport från årsmötet	8
Pub-afton	9
Bebyggelse i Rickul/Nuckö	10-11
Rauls röst gav seger	11
Värt att veta inför Estlandsresan	12-13
Stenborstranden – en strand i förvandling	14
Västra Kustens Skogsägare	15

Ordföranden har ordet

Ingegerd Lindström

Kära vänner!

Nu är vi snart framme vid sommaren! Trots att det såg ut som om vintern ville bita sig fast och våren segade sig fram så blir det ändå sommar till slut. I sommar hoppas jag att vi träffas i Estland! Vi har planerat många aktiviteter under vår traditionella ”Hemvändarvecka”. Ett fullständigt program finns på sidan 5 i tidningen.

Något vill jag ändå förtydliga om programmet. Varför vi lägger alla aktiviteter första helgen i juli och inte som vi brukar den andra helgen beror på att första juli i år ligger på en måndag. Det blev då sent med andra helgen tyckte vi och beslutade oss för att starta den 6 juli istället. Vi hoppas att det inte ställer till problem för er som tänker resa över till Estland i sommar. Eftersom vi nu för tiden har aktiviteter en hel vecka skulle den veckan sluta sent i juli, vilket inte heller är bra.

På söndagen, i samband med gudstjänsten, kommer SOV:s ordförande Lars Rönnberg att återlämna de kyrkoregalier som fördes ut från Rosleps kapell vid krigsutbrottet. Styrelsen i Hembygdsföreningen har beslutat att vi vill återlämna föremålen och inte bara deponera dem hos församlingen. Vi hoppas på en liten festligare ceremoni i samband med återlämnandet.

Som ni också kan läsa i programmet för Hemvändarveckan så anordnar vi en endagsresa med buss i svenskbygderna i närheten av oss. Vi besöker Vippal och Korkis, men vi reser även vidare till andra sevärdheter i vår närhet. Bussen tar endast 20 passagerare så först till kvarn gäller. Möjligheten finns att åka efter med egen bil, men i så fall måste man ändå anmäla sig eftersom vi ska beställa mat och kaffe efter vägen. Jag tror det kan bli en riktigt trevlig resa.

Årsmöte

Föreningen hade sitt årsmöte den 13 april i Immanuelskyrkan i Stockholm. Vi hade i år inbjudit Nuckös kommundirektör Annika Kapp. Efter kaffet informerade hon oss om olika saker från kommunen. Bland annat berättade hon om varför Nuckö kommun beslöt att inte delta i sammanslagningen av flera kommuner. En stor anledning var att tiden för att få ihop en bra organisation var alldeles för kort för att det skulle bli ett bra arbete. Men samtidigt ansåg hon att kommunen i det långa loppet inte kommer ifrån att slås samman med andra kommuner, då skatteunderlaget är alldeles för litet i kommunen och invånarantalet sjunker.

Ändra adress vid flytt

Annika tog också upp en fråga som hon såg som lite problematisk. Relativt många av de svenska markägarna i vårt område har en skuld på sin markskatt. I många fall beror nog det på att markskattebeskedet inte kommer fram till mottagaren på grund av att personen har flyttat.

Om man inte anmäler flytt och ny adress till kommunen eller skatteverket så kommer brevet tillbaka och så finns skulden där. Sedan tickar det en ränta som hela tiden växer och skulden växer också. Hennes vädjan till oss alla var att komma ihåg att ändra adressen vid flytt, till kommunkontoret i Birkas eller till skattemyndigheten i Hapsal. Den som har hand om markskatten i kommunen är Marika Meister och det går bra att mejla den nya adressen till henne på marika.meister@noavv.ee.

Varje år får föreningen en lista på markägare som har en skatteskuld för markskatten. Om du undrar om du finns med på listan så hör gärna av dig till undertecknad, tfn 016-35 81 84 eller Göte Brunberg, tfn 08-97 26 06.

Informationsskrift om Rosleps kapell

Göte Brunberg har åtagit sig att sammanställa en informationsskrift om Rosleps kapells historia. Denna har vi för avsikt att skänka till Sankta Katarinas församling, och de har sedan möjlighet att sälja den och få intäkter till församlingens arbete. Den kommer också att finnas till försäljning i Sverige, men i första hand skall den säljas i kapellet eller där församlingen anser det vara lämpligt. Skriften kommer att vara på både svenska och estniska och Raul Targamaa har åtagit sig att översätta den svenska texten.

Kulturrådet i Estland

I höst blir det nyval till Kulturrådet i Estland. Genom Estlands regerings generösa inställning har även estlandssvenskar i Sverige rätt att delta i valet, både som väljare och som kandidater till rådet. Denna möjlighet skall vi ta tillvara! Kulturrådet är den institution i Estland som kan föra det estlandssvenska kulturarvet vidare och se till att ingen i de kommande generationerna i Estland glömmor bort att det har funnits permanent boende svenskar i landet före kriget. Idag finns det fortfarande en hel del personer med svenska rötter kvar i Estland och tillsammans måste vi se till att kulturarvet förvaltas. Detta gör vi genom att aktivt delta i Kulturrådets arbete. Ni som får rösta och får hem röstkuverten - rösta! Det är viktigt.

Handdukar

Föreningen har tagit fram en handduk av halvlinne med en karta över Nuckö tryckt på den. En trevlig present till vänner och bekanta! Den är tillverkad och tryckt i Estland och kommer att finnas till försäljning i sommar både i Sverige och i Estland.

Till sist

vill jag önska er alla en härlig och förhoppningsvis varm sommar! Jag hoppas att vi ses i Estland! Jag hoppas också på att så många som möjligt vill engagera sig i föreningens arbete i framtiden. Det behöver inte vara så betungande; om fler ställer upp blir det mindre arbete för alla! Vi välkomnar alla som vill delta i vårt arbete!

Nyheter från Nuckö kommun

Göte Brunberg

Kommunsammanslagningen i Läänemaa

I förra numret av Medlemsbladet meddelade vi om det försök till frivillig kommunsammanslagning som hade påbörjats i Läänemaa. Från början var det sju kommuner som var intresserade. Efter avhopp från Ridala, Martna och Nuckö beslutades sig de kvarvarande kommunerna, Nõva, Oru, Risti och Taebla, ändå för att fortsätta med planerna på sammanslagning.

Den 5-7 april hölls folkomröstningar i kommunerna. Deltagandet var lågt. Nõva, där deltagandet var överlägset högst, blev den enda där nej-rösterna var i majoritet: 68 mot 65.

Vid ett möte den 15 april med de fyra kommunernas fullmäktige röstade Nõva nej och de övriga ja till sammanslagning. Oru, Taebla och Risti har nu skickat in en ansökan till inrikesministeriet att de vid höstens lokalval skall utgöra en enda kommun. Som kommunnamn har man valt det historiska sockennamnet Lääne-Nigula. Den är juridiskt registrerad i Taebla.

Ny allmän ordningsföreskrift

Vid sitt möte den 15 april godkände kommunfullmäktige en ny ”Allmän ordningsföreskrift för Nuckö kommun”. I den framgår (i huvudsak) vad som är förbjudet att göra på allmän plats inom kommunens område.

Eftersom ordningsföreskriften även berör oss föreningsmedlemmar, som tillfälligt vistas i kommunen, vore det bra om den kunde översättas till svenska och läggas ut på Hembygdsföreningens hemsida.

Talkon

Den 4 maj anordnades över hela Estland de årliga gemensamma arbetsdagarna (”talkon”) under slagordet ”Teeme ära!” (Vi gör det!).

I Nuckö kommun ägde talkon rum på fem platser: vid hamnen i Österby, i Birkas centrum, vid prästgårds-parken i Hosby, i Rickul by och på Rosleps kapellkyrkogård.

Lövräfsning på Rosleps kapellkyrkogård.

På Rosleps kapellkyrkogård var vi cirka 50 personer i alla åldrar som hade samlats till talkot. Under ledning av den kyrkogårdsansvariga, Maire Kriis, räfsade vi bort fjolårslöven från hela kyrkogården. Som lön för mödan fick vi efter avslutat arbete äta en god soppa. De yngsta deltagarna fick diplom.

Ny bebyggelse på Odensholm

Nuckö kommun har startat en detaljplanering med syfte att bygga bostadshus och sommarstugor i Bien på Odensholm. På ön finns idag två bostadshus, i vilka det bor två bofasta familjer med tillsammans fem personer.

I detaljplaneringen skall man undersöka möjligheten för de bofasta att uppföra nya bostadshus. Till ön vill ytterligare en familj flytta, men det finns ingen bostad för den. Även ättlingar till tidigare odensholmare vill bygga sommarstugor för att kunna övernatta på ön.

Eftersom det gäller mark inom Osmussaars landskapskyddsområde måste det göras en strategisk bedömning av påverkan på miljön. Professor Göran Hoppe vid Uppsala universitet har erbjudit hjälp med planeringen. Han är beredd att, tillsammans med sina studenter, leta upp och markera platserna för de tidigare byggnaderna i Biens sju gårdar.

Fiskecentrumet i Derhamn

I slutet av 2010 påbörjades byggandet av ett stort fiskecentrum i Derhamn. Själva skalet till huset stod i stort sett klart 2011 men sedan har bygget stått stilla. Nu har man emellertid återupptagit arbetet med målsättningen att centrumet skall kunna invigas i sommar.

I huset finns tre våningsplan, vardera med en yta av cirka 300 kvadratmeter. I källaren är det planerat att starta en fabrik för tillverkning av fiskdelikatesser. På det första våningsplanet skall det bli museum, utställningslokal och kontor och på det andra våningsplanet åtta övernattningsrum med pentry och tvättstuga.

Fiskecentrumet i Derhamn.

Foton: Göte Brunberg

Hemvänderveckan 2013

Välkomna att delta i sommarens aktiviteter!

Anmäl dig så fort som möjligt där det fordras anmälan.

Lördag 6 juli kl 12.00 – Strandfest

Vi startar som vanligt med den traditionella strandfesten på Ölbäckstranden. Ta med något att grilla, ditt lekhumor och dina vänner!

Söndag 7 juli kl 14.00 – Gudstjänst

Gudstjänst i Rosleps kapell med överlämnande av de kyrkoföremål som deponerats i Historiska museet i Stockholm. Efter gudstjänsten blir det kyrkkaffe.

Söndag kväll kl 18.00 – Middag på Roosta

Gemensam middag på Roosta stugby. Denna gång sitter vi nere vid grillplatsen nära stranden. Anmälan sker genom att sätta in 150 kronor på föreningens PlusGirokonto 55 68 81 – 1 senast den 20 juni.

Måndag 8 juli samling kl 9.00 – Kustvandring

Kustvandring Spithamn-Roosta. Vi samlas vid infarts-parkeringen vid Roosta för att därifrån samåka i bilar upp till Spithamn. Några bilar behöver bli kvar på Roosta för att efter avslutad vandring hämta bilarna i Spithamn. Ta på dig bekväma skor och oömma kläder. Medtag matsäck för två raster! Vandringen är på 13 km. Ingen anmälan i förväg.

Tisdag 9 juli samling kl 9.00 vid Rosleps kapell – Bussresa

En dagsresa med buss till Vippal, Korkis, Keila joa, Laitse och Ants Laikmaa museum. Första stoppet blir Nõva där vi tittar på en av Estlands äldsta träkyrkor. Sedan fortsätter vi till Vippal där vi får information om Vippal och Korkis av Elna Siimberg, Gun Pella och Nils Sjölund. Sedan går resan vidare till Padise där vi äter en lunch. Efter det fortsätter vi till Keila joa där det finns några vattenfall att titta på samt till Türisalu med sina kalkstensklippor. När vi är nöjda där åker vi vidare till Laitse där vi tar en kaffepaus på Granitvillan. Vi beser deras hus och park där det finns en utställning av skulpturer. Så vänder vi hemåt igen och avslutar resan på Ants Laikmaa mu-

seum strax utanför Hapsal. Ants Laikmaa var en av Estlands största konstnärer och utställningen och trädgården är väl värt ett besök.

I priset 40 euro som betalas vid samlingen ingår bussresan, trerätters lunch, kaffe och kaka samt inträde till museet.

Anmälan senast den 17 juni till Ingegerd Lindström på telefon +372 53 92 46 06 eller e-post kokkas@telia.com eller till Maja Granberg på telefon 070-798 38 69.

Det finns ett begränsat antal platser i bussen så först till kvarn gäller. Om bussen blir full finns alternativet att följa efter i bil men anmälan måste ändå ske för lunchens och kaffets skull!

Onsdag 10 juli kl 10.00 – Äventyrsbanan

Äventyrsbanan på Roosta för ungdomar och vuxna. Föreningen bjuder på avgiften för ungdomsmedlemmar. Äldre som vill pröva på att klättra betalar 12 euro. Anmälan till Ingegerd Lindström på tel: +372 53 92 46 06 eller e-post kokkas@telia.com senast 4 juli.

Torsdag 11 juli samling kl 13.00 vid Nuckö kyrka – Byvandring med bil

Byvandring på Nuckölandet. Vi startar vid Nuckö kyrka. Sedan blir det en tur till Gutanäs, Bysholm och Harga. Vid Bysholms herrgård tar vi en kafferast, så ta med kaffe med tilltugg samt något att sitta på. Guider Göte Brunberg och Sture Koinberg. Ingen anmälan i förväg.

Fredag 12 juli kl 10.00 – Bouleturnering

Bouleturnering i Linnamäe. Vi upprepar förra årets succé med en tävling mellan byarna. Anmäl ditt lag på tre personer senast den 1 juli till Raul Targamaa på telefon 070-687 50 23. Föreningen bjuder på startavgiften.

Lördag 13 juli kl 9.00 – Bytävling

Vi deltar med ett lag i bytävlingarna i Birkas. Lagledare är Raul Targamaa. Anmäl dig till honom om du vill vara med och tävla för föreningens ära. Telefon 070-687 50 23.

Historiska kartor i estniska arkiv kan nu studeras via internet

Göte Brunberg

Dokument i Estlands nationalarkiv

I Estlands nationalarkiv (Rahvusarhiiv), i vilket bland annat ingår Historiska arkivet (Ajaloarhiiv) och Riksarkivet (Riigiarhiiv), finns miljontals dokument. På ett sätt, som borde vara ett föredöme för andra länder, arbetar man i Estland med att göra dessa allmänt tillgängliga via internet. Via datasystemet Saaga har man för närvarande tillgång till cirka 9 miljoner bildsidor.

Bland dokumenten i Rahvusarhiiv finns även historiska kartor. Av cirka 96 000 förtecknade kartor är cirka 28 000 digitaliserade och de flesta av dessa är tillgängliga via internet.

Kartor från Rickul/Nucköområdet

De äldsta kartorna från Rickul/Nucköområdet, bland dem en över pastoratsbyn Gutanäs, är från slutet av 1600-talet. Den stora mängden är emellertid från 1860-talet och senare, då man på de stora godsens började ta fram kartor över sina domäner. Bakgrunden till detta var de bondelagar som stiftades på 1850- och 1860-talen. Enligt dessa skulle godsens tvingas sälja, eller arrendera ut, fem sjättedelar av sin mark till bönderna. En sjättedel fick de behålla för eget bruk.

För att godsens skulle kunna sälja sin mark var det naturligtvis nödvändigt att man i detalj dokumenterade det aktuella läget: vilken mark brukades av vilken gård, hur stor var arealen, vad var det för typ av mark? Man lät därför lantmätare göra uppmätningar och rita detaljerade kartor. Förutom den sakliga information som dessa kartor ger oss 150 år senare, kan man även se dem som rena konstverk. Praktexemplet är kartan över Rickuls gods från 1866. Den är i skala 1:4 200 och består av sex delkartor, var och en 2,5 meter bred och 70 centimeter hög. Kartan är färglagd och varje färg visar på typen av mark. För varje markstycke visas numret på den gård som brukar marken.

I arkivet finns kartor från 1860-talet även för Nöm-külls, Sutleps och Paskleps gods. Från Lyckholms gods finns en karta över byn Rosta.

Försäljningen av godsens marker började komma

igång först på 1880-talet. Som man kan se av kartorna från 1860-talet var varje lite större markstycke uppdelat i små bitar, en (ibland flera) för varje gård. Det var antagligen av rättviseskäl men det skapade ett ineffektivt brukande av jorden. För att kunna sälja godsens mark måste man därför slå ihop småstyckena till större stycken. Detta gjordes i det så kallade lantmäteriet, där man, förutom att fördela om jorden på de befintliga gårdarna, även skapade nya sådana.

Resultatet av lantmäteriet kan man se på den serie kartor som togs fram för godsens under 1880- och 1890-talen. Där finns de gränser för gårdsmarkerna som sedan i stora drag gällde ända fram till 1940-talet. Dessa kartor finns för samma gods som lät göra kartor på 1860-talet.

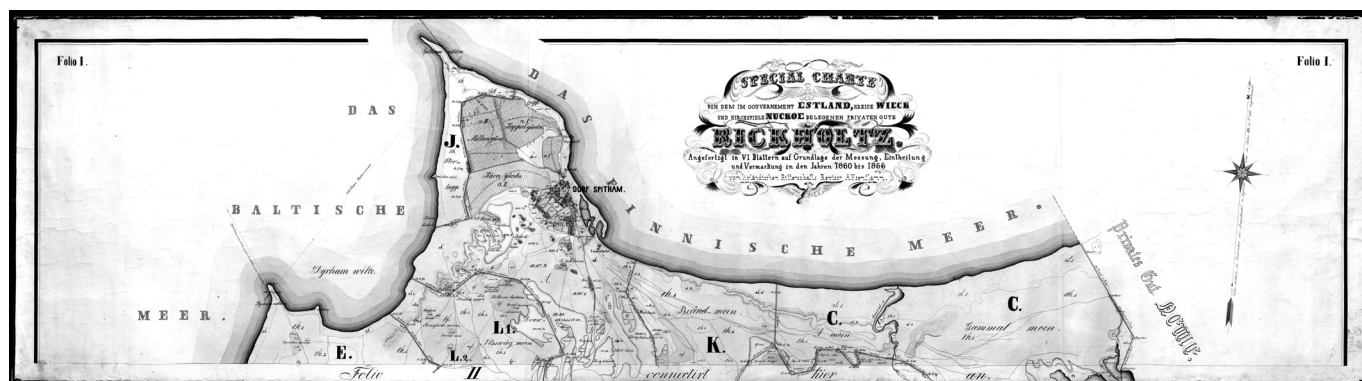
Hur kan jag studera kartorna?

Gå till Rahvusarhiivs hemsida www.ra.ee. Där finns två sökfunktioner: Arhiivi infosüsteem (AIS) och Kaartide infosüsteem (KIS). AIS är det generella söksystemet för arkiven i Estland, medan KIS är speciellt inriktat på kartmaterialet. Mest praktiskt är att använda KIS, som även har en sida på engelska. Med KIS behöver man dessutom inte ha registrerat sig som användare av Saaga för att kunna studera kartorna.

Ange vid sökning i KIS det estniska namnet på den plats för vilken du vill söka efter en karta, exempelvis "Riguldi", "Paslepa" eller "Sutlepa". Då kommer det upp en förteckning över de kartor som finns för det aktuella sökordet och om de är tillgängliga via internet.

För den som inte är intresserad av att direkt studera kartorna i arkivet kommer lågupplösta versioner av de mest intressanta kartorna att läggas ut på Hembygdsföreningens hemsida under "Historiska kartor". Där kommer det också att finnas en mer detaljerad anvisning för sökning i AIS och KIS.

Om du vill ha en högupplöst karta över en begränsad del av området, till exempel en by, sänd då ett mejl till info@rnhf.se så kommer den som en pdf-fil att skrivas ut.

Del 1 av kartan över Rickuls gods 1866.

Nyheter från Estland

Toomas Käbin

Estnisk parlamentsdelegation i Ryssland

Estniska parlamentets utrikesutskott besökte sina kollegor i Moskva i april. På dagordningen stod bland annat gränsfördraget mellan Ryssland och Estland som Ryssland hittills har avvisat med hänvisning till förordet, där man från estniskt håll betonar fredsfördraget i Dorpat 1920 som grundsten för det självständiga Estland 1918. Om gränsfördraget undertecknas innebär det att Estland juridiskt avstår från områdena öster om Narvafloden och Petseri län i sydöst som man förlorade 1945. Den nuvarande kontrollinjen blir gräns.

Högnivåkontakter

Afghanistans president Hamid Karzai besökte nyligen Estland. Estland har varit en viktig bundsförvant i Afghanistan i kampen mot terrorism och i samband med fredsbevarande insatser. Amerikansk och brittisk militärledning har givit esterna mycket höga betyg.

Estlands president Toomas Hendrik Ilves med hustru Evelin var på statsbesök i Kanada i början av maj. Det var det första i sitt slag. Förutom kontakter på högsta nivå träffade presidentparet även kanadaester.

Parlamentets talman Ene Ergma har besökt Franska Guyana i samband med uppskjutningen av Estlands första satellit Estcube-1. Ene Ergma har bakgrund som astrofysiker från Moskvas universitet där hon under sovjettiden innehade en professur.

Ryska aktiviteter

Estlands Säkerhetspolis (KAPO) skriver i årsredovisning för 2012 att Ryssland på ett märkbart sätt ökat värningsförsöken bland personer från Estland som besöker Ryssland. Speciellt utsatta är de som regelbundet besöker Ryssland och de som arbetar inom ledande befattningar.

Värningsmetoderna är klassiska, det vill säga att kartlägga svagheter, utpressning och att kompromettera.

Opinionsmätningar inför kommunalvalen

Enligt de senaste opinionsmätningarna skulle det vänsterpopulistiska Centerpartiet under ledning av Edgar Savisaar bli det största partiet med 22 procent av rösterna vid höstens kommunalval i oktober. I dessa får även icke-medborgare rösta, till skillnad från riksdagsvalen som bara är öppna för landets medborgare. Centerpartiet hämtar en stor del av sina väljare bland den ryska befolkningen. Bland ester har centern stöd av företrädesvis lågutbildade och åldringar. Det regerande högerliberala Reformpartiet skulle få 17 procent, Socialdemokraterna 15 procent och Fosterlandsförbundet 6 procent. 26 procent av väljarna skulle rösta för oberoende kandidater och 11 procent för lokala valförbund. I Tallinn skulle Centern få över 30 procent. Partiet har

dock genom mandatfördelningssystemet möjlighet att få majoritet i kommunfullmäktige.

Bättre tågförbindelser

Tågförbindelserna i Estland förbättras avsevärt från och med den 28 juni. De föråldrade sovjetiska tågsätten byts undan för undan ut mot fabriksnya schweiziska. Turtätheten ökar avsevärt med trafik varje timme till Paldiski, Riisipere och Aegviidu. Tartu får åtta förbindelser om dagen, Viljandi sex, Narva tre och Pärnu två.

I samband med de nya tågsätten har stora investeringar gjorts i infrastruktur, såsom räls, signalsystem och plattformar.

I april enades de baltiska ländernas ekonomi- och transportministrar om en plan för Rail Baltic, det vill säga en 950 km lång järnvägsförbindelse från Tallinn genom Lettland och Litauen till Polen och vidare till Tyskland. Rail Baltic ges högsta prioritet från estnisk sida. Finland har visat stort intresse för projektet, det finns tankar på en järnvägstunnel mellan Estland och Finland.

Estonian Air

Estonian Air presenterade i april en rekonstruktionsplan efter 2012 års omfattande förluster. Bolaget satsar nu på 10 destinationer med så kallad point-to-point strategi från Tallinn. 2012 års satsning med Tallinn som transitnav har övergivits. Flygplansflottan har reducerats från 12 till 5, fastigheter har sålts och personalen minskats. Estniska regeringen som huvudägare har skjutit till medel för verksamheten. Närmast väntar man på EU-beslut om dessa varit i överensstämmelse med gällande regelverk.

Folkförsamling kläckte idéer

En så kallad folkförsamling, Rahvakogu, kläckte under våren idéer genom tankesmedjor för att uppmärksamma avståndet mellan folket och de folkvalda. Regering och förtroendevalda anklagas ofta för att ha fjärrat sig från folket undan för undan. Folkförsamlingen utmynnade i ett stort antal förslag med fokus på valsystemet, interdemokrati inom och finansieringen av politiska partier, medborgarsamhället och politiseringen av tjänstemannakåren. Besluten och förslagen är inte bindande för någon men verkar, enligt initiativtagarna, förhoppningsvis som en väckarklocka gentemot de folkvalda att ta hänsyn till medborgarna.

Förenklade regler för arbetstillstånd

Det råder akut brist på högutbildade specialister inom många verksamhetsområden i Estland. För att komma tillrätta med problemen förbereds ändringar i lagstiftningen som reglerar tidsbegränsade arbetstillstånd för icke EU-medborgare och deras anhöriga.

Årsmötet 2013

Ingegerd Lindström

Årsmötet 2013 hölls lördagen den 13 april i Immanuelskyrkan i Stockholm. Mötet hade samlat cirka 85 medlemmar. Styrelsen hade i år inbjudit Nuckös kommundirektör Annika Kapp till årsmötet och hon hälsades naturligtvis särskilt välkommen innan mötet drog igång.

Vi startade som vanligt med de sedvanliga årsmötesförhandlingarna. Inga stora överraskningar där, valet bjöd egentligen inte på några nya medlemmar till styrelsen. Den enda som kom in som ny var Raul Targamaa, som redan tidigare suttit med på styrelsemötena i sin egenskap av medlem i informationskommittén. Anette Sjösten, som suttit med i styrelsen i flera år, avgick men till vår glädje kommer hon att fortsätta arbeta i vår Framtidskommitté och som medlem i valberedningen.

Till ordförande för föreningen valdes undertecknad och jag vill passa på att tacka för förtroendet att leda föreningen ännu ett år.

Som vanligt, kan man nu nästan säga, ledde Willy Heyman årsmötet. Han gör det alltid med bravur och mötet var snabbt avklarat. Efter årsmötesförhandlingarna blev det kaffe och smörgås. Innan vi gick till kaffet avtackades Anette Sjösten och Sture Koinberg för sina insatser för föreningen med varsin vacker blombukett.

Kafferasten är alltid uppskattad, då får alla möjlighet att prata med gamla vänner och bara umgås. Men även rasten tog slut och efter kaffet fick vi lyssna till nyheter från Nuckö kommun.

Information från Nuckö kommun

Som ni redan läst i min ledare så talade Annika om den sammanslagning av flera kommuner som inte blev av för Nuckös del. Hon trodde däremot att de i längden inte kunde undgå detta och personligen var hon för en sammanslagning. Hon talade också om markskatten och om skolorna i Birkas. Vad gäller intresset för att lära sig svenska i gymnasiet så finns det kvar och Nuckö gymnasium är ett populärt gymnasium, de har alltid fler sökande till skolan än vad de kan ta emot.

Styrelsen hade skickat några frågor till Annika i förväg och en av dem var frågan om renovering av järnkors och gravstenar på Rosleps kyrkogård. Frågan har varit uppe tidigare då Aivar Kroon var kommundirektör men inget har hänt sedan dess. Annika kunde nu berätta varför det inte skett något med renoveringen och orsaken var att detta arbete måste utföras av en specialist med behörighet att utföra arbeten på fornminnesskyddade föremål. I hela Estland finns bara fyra sådana specialister och deras schema är fulltecknat flera år framåt. Dessutom kostar det mycket pengar. Men Annika lovade att undersöka saken igen och se om det fanns möjlighet att få arbetet gjort snart.

Annika Kapp tillsammans med Raul Targamaa som tolkade hennes anförande. Foto: Ingegerd Lindström

Kulturrådet

Efter Annikas anförande informerade jag om valet till Kulturrådet i höst. Lite om vikten av detta val har jag redan skrivit om i min ledare. En information jag gav på årsmötet var vilka som kan delta i valet och ställa upp som kandidater. Alla som är estniska medborgare kan delta i valet men man måste också vara registrerad i minoritetsregistret i Estland. Detta kan man bli genom att fylla i en ansökningsblankett som kan fås av styrelsen eller laddas ner på Kulturrådets hemsida, www.estirootslane.ee. Gå in på rubriken "Val" och "registrering". Där kan man ladda ner ansökningsblanketten samt läsa mer om hur det går till att anmäla sig.

VKS

Carl-Axel Adelman informerade om Västra Kustens Skogsägarförening och deras samarbete med Lääne-maa Metsäühistu OÜ och hur det fungerar med inbetalning av skatt för inkomster av skogsavverkning samt om deklaration av inkomsten. Han informerade också om skogsbruksplanerna som alla skogsägare måste ha.

Gamla kartor

Till sist informerade Göte Brunberg om gamla kartor som finns att ladda ner från internet (se sidan 6). Dessa kartor är från 1800-talet och är både intressanta och vackra. Göte kommer att lägga ut information om detta samt en länk till dessa kartor på vår hemsida.

Pub-afton Ingegerd Lindström

Inga Ekman läste några av Mats Ekmans något ekivoka dikter. Foto: Ingegerd Lindström

Fredagen den 19 april var det Rickul/Nuckö Hembygdsförenings tur att stå värd för en pub. Det kom som vanligt mycket folk och stämningen var på topp. Vår Evenemangskommitté med tillskott från Granbergsläkten hade gjort i ordning tunnbrödsrullar med gott innehåll och små snittar. Till det serverades förstås något att dricka.

Våra egna trubadurer, Gunvor Strömbom och Lenart Ygstedt, stod för den musikaliska underhållningen och fick alla med sig i allsång.

Inga Ekman läste med inlevelse några dikter av Mats Ekman. Detta var mycket uppskattat och en av dikterna ville folk ha repris på. Inga gick in för sin uppgift med stort engagemang och kom till sista dikten utklädd till man. Många var det som väl förstod innehål-

Evenemangskommittén stod för förtäringen på puben. Foto: Ingegerd Lindström

let på mål men de som inte förstod språket kunde följa med, när hon läste, på den rikssvenska översättningen på väggen. Mats Ekman har ju beskrivit livet i Rickul med mustiga ord och vissa av hans dikter är kanske inte helt rumsrena. Det var några sådana dikter Inga läste på pubkvällen och det blev mycket skratt och fniss.

Mellan de olika programpunkterna fick alla möjlighet att mingla och prata med varandra. I slutet av kvällen blev det en nyinvigning av lokalerna på Roslagsgatan som fått ett ansiktslyft efter renoveringen efter vattenskadnan. Mattias Reinholdson höll ett tal och klippte av bandet som visade sig vara en datakabel. Symboliken i detta var att nuförtiden sker det mesta av vår kommunikation med Estland oftast via internet.

Färjetrafik Stockholm-Tallinn

M/S Baltic Queen och **M/S Victoria** går alternerande varje dag från Stockholm (Värtahamnen) och Tallinn.

Tidtabell (lokal tid)

Stockholm 17.45 - Mariehamn 00.50

Mariehamn 01.00 - Tallinn 10.00

Tallinn 18.00 - Mariehamn 04.50

Mariehamn 05.00 - Stockholm 10.00

För medlemsrabatter och andra villkor, se www.nhf.se (gå till "Medlemssidor").

Bokning (för medlemsrabatt):

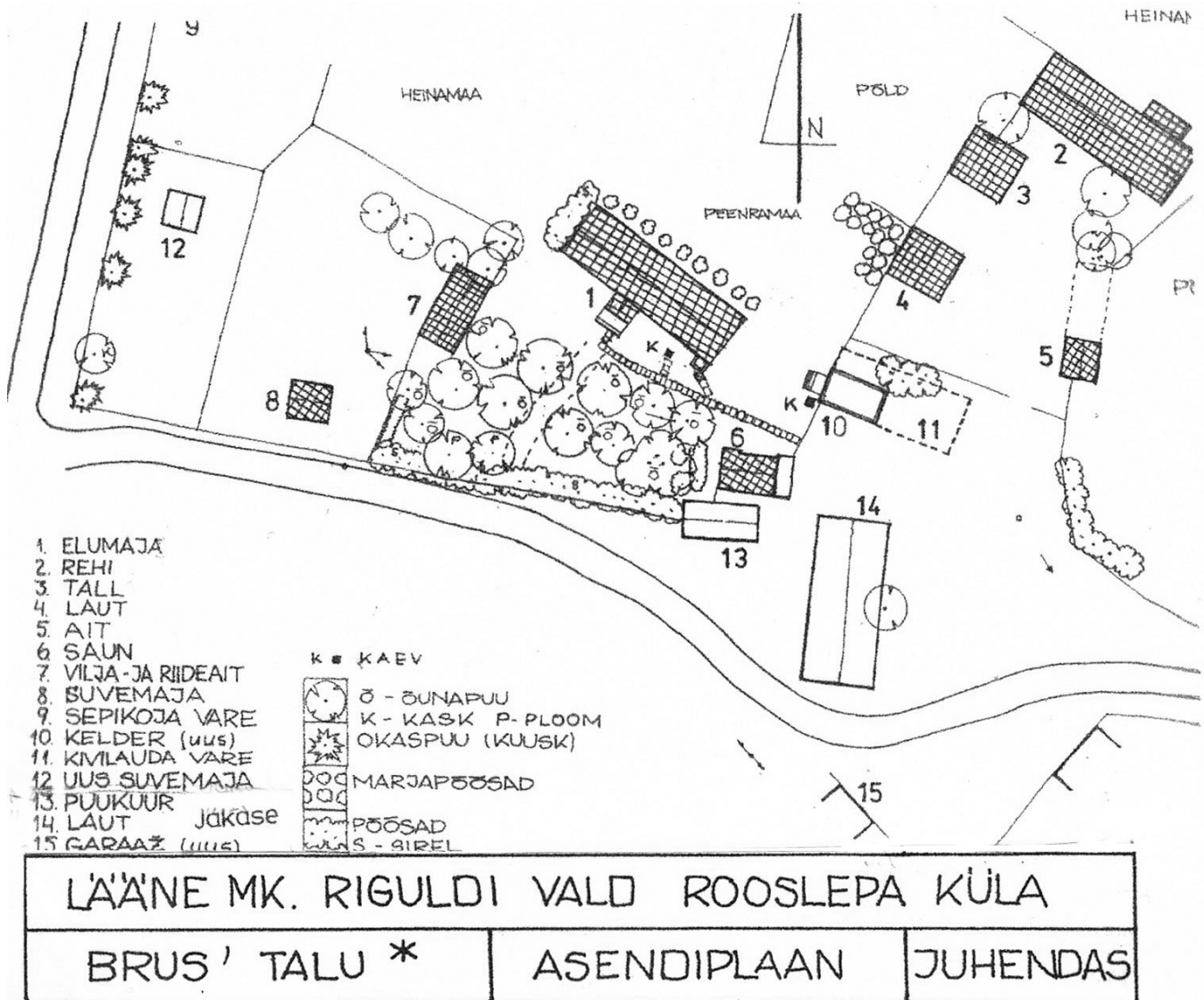
Tfn 08-22 66 60

Avtalsnumret 4799 skall anges.

För biljettpreiser och annan information, se www.tallinksilja.com/sv

Bebyggelse i Rickul/Nuckö

Sture Koinberg

När estlandssvenskarna fick möjlighet att återvända till Estlands svenskbygder kunde vi som hade minnen från hembygden konstatera att den bebyggelse som varit våra hem till stora delar var borta.

Husgrunder och grundstenarna från ladugårdar och uthus kunde vi återfinna. I övrigt var merparten av bystrukturer och bebyggelse utplånad. På de gårdar där folk flyttat in fanns bodar och ladugårdar bevarade, om än i begränsad omfattning. Min far berättade följande när han återvände till byn efter kriget. ”Det kändes som jag varit på en rymdfärd och återkommit efter flera hundra år.”

I alla hus bodde människor som han aldrig hade träffat förut. Visthusbodar (”spikare”) och andra uthus revs och användes till bränsle. Han beskrev situationen som den mest plågsamma upplevelsen i sitt liv. För många av oss estlandssvenskar blev den försvunna bebyggelsen en sorglig upplevelse. Information om bebyggel-

sens omfattande förstörelse hade under 1980-talet nått estlandssvenskarna i Sverige.

Ett stort insamlingsarbete med beskrivningar om gårdarnas bebyggelse startade. Från många familjer kom minnesbilder som beskrev byggnaderna på gårdarna som de lämnat 1944. Det insamlade materialet uppritades av Ingvald Dyrberg och Ivar Brunberg. Materialet finns nu dokumenterat och tillgängligt för medlemmar i Rickul/Nuckö Hembygdsförening.

Dokumentation av gårdarna

När vår hembygdsförening hade bildats kom frågan upp hur vi skulle kunna dokumentera de gårdsmiljöer som fortfarande var någorlunda bevarade. Kontakt togs med Jutta Holst som då arbetade med byggnadsvårdsfrågor. Jutta var bekant med Rein Zobel som var professor på Konsthögskolan i Tallinn där arkitekter utbildades. Rein tyckte att frågan var intressant att belysa. Under flera år dokumenterade 13 -15 elever olika

estlandssvenska gårdar där kulturhistoriskt intressant bebyggelse fanns kvar. Den första byn som uppmättes var Harga by, som tidigare befolkats av både ester och svenskar och bevarats i ett skick som var på den nivå som bebyggelsen såg ut i våra byar 1944. Elmar Nyman tillfrågades vilken bebyggelse han ansåg vara viktigast att dokumentera och han rekommenderade just Harga by. Följande byar inventerades och värdefull bebyggelse beskrevs: Harga, Roslep, Klottorp, Dirslätt, Persåker, Söderby, Gambyn, Spithamn, Derhamn och områden vid Rosta.

Vi i föreningen är tacksamma för det stora inventeringsarbete av vårt byggda kulturarv som då genomfördes av Jutta Holst och Rein Zobel samt alla hans arkitektstudenter. Vad vi lär oss av dessa inventeringar är att de estlandssvenska byarna skiljer sig från de estniska byarna.

Landskapets resurser i form av fiske, jordbruk, betesgång och sankar ängsmarker i närheten av byarna präglade bebyggelsen. För kustfisket med små båtar krävdes byggnader nära havsstranden ("nätehus"). Då våra kuster utgjorde en del av järnridån försvann alla nätehus för fiskeredskap ganska omgående. Ladorna på våtängsmarkerna försvann i ett tidigt skede, bland annat i samband med stora utdiktningprojekt.

Kolchosen förändrade grundstrukturen

När kolchoserna infördes samordnades djurhållningen och bygatornas gårdesgårdar försvann och eldades förmodligen upp på ett tidigt stadium.

I samband med koncentrationen av boskapen i byarna till kolchoser fanns det ett ringa behov av ladugårdar. Få djur fick finnas för privat bruk. Det fanns inte längre någon större användning av uthusen, vilket gjorde att byggnaderna förföll och begagnades till bränsle. Grundstrukturerna i byarna med 6-7 byggnader på varje gård suddades snabbt ut. Merparten av all bebyggelse bestod av trä i timmer eller bräder, vilket med bristande underhåll snabbt bryts ned. När intresset för underhåll av bebyggelsen var borta, försvann det byggda kulturarvet mycket snabbt. När arkitekteleverna dokumenterade Harga by redovisades olika timmerkonstruktioner och andra byggnadsdetaljer, som visade vilken hantverksskicklighet som hade utvecklats under århundraden. Funktionsindelningen i form av byggnader för olika behov, visthusbodar för kläder, spannmål med mera var högst ändamålsenligt genomtänkt. Torkhus ("riar") för att torka säd är nödvändigt i dessa kustnära landskap där hög luftfuktighet kräver en effektiv torkning av säd. Bastubyggnaden på långt avstånd från bostadshuset kunde även användas för rökning av fisk och kött. Att kunskapen om träbyggnadsteknik var mycket hög i våra byar kan Rein Zobels dokumentation bekräfta.

Vi påminns om detta när vi ser hur fartygen i Der-

hamn byggdes, där minnet av fartygsbyggarnas kunskaper tydligt syns i skutan Hoppet.

Med dessa fartyg blev försäljning av bland annat potatis möjlig att genomföra även till Sverige under frihetstiden. Kvarnbyggnader var en annan utvecklad träbyggnadsteknik som krävde stora kunskaper i ämnet. I tidskriften Kustbon kan vi läsa att bebyggelsen i våra hembygder varit av intresse även utanför Estland. Jag minns fortfarande mitt möte med Sten Karling som var sekreterare på Konstakademien när jag antogs som elev där. Jag blev uppkallad till hans kontor och han tyckte det var trevligt med en estlandssvensk elev, som dessutom var utbildad trädgårdsarkitekt. Han berättade om sin tid i Estland, om Birgittaklostren som han studerat och om sin bok Trädgårdskonstens historia i Sverige.

Han berörde bebyggelsestrukturen i de estlandssvenska bygderna, vilket jag vid denna tidpunkt i livet hade en mycket suddig bild av. En utmaning för oss i föreningen skulle vara att sammanställa ovan nämnda dokumentationer och annat material som rör vår byggnadskultur. Vi har materialet men inte tiden.

Raul Targamaa, ackompanjerad av pianisten Pia Paemurru, segrade i en sångtävling i Pärnu.

Foto: Majlis Lindroos

Rauls varma stämma segervapen

Majlis Lindroos

Raul Targamaa sjöng sig till ett 1:a pris i seniorsångtävlingen i Pärnu söndagen 28 april 2013.

Raul sjöng Panis Angelicus av Cesar Franck samt en sång av estnische kompositören Raimond Valgre. Vid pianot ackompanjerade Pia Paemurru, som också vann 1:a pris som bästa Konsertmästare.

Lokaltidningen Pärnu Postimees skrev den 29 april 2013: "Utlandsest knep segern".

Raul Targamaa, som föddes och växte upp i Nõva by i Estland, flyttade till Sverige 1994 och har bott i Södertälje kommun sedan dess. Han härstammar på modernet från släkten Höbring Graisas i Rickul. Modern hette Linda Besterman, från gården Höbring Graiss.

Estlandssvenskarna känner väl till hans varma barytonstämma från många scenframträdanden vid Hembygdsgårdar, kyrkomöten, pubaftnar och andra glada fester.

Värt att veta inför resan till Estland

Kaire Reiljan

Det kan löna sig att känna till vilka hastigheter som gäller när man är i Estland. Annars kan det bli en kostsam resa.
Foto: Göte Brunberg

Om man rör sig i Estland måste man känna till olika krav som finns i de estniska lagarna. Från den 1 juli 2011 gäller den nya trafiklagen i Estland.

I Estland är det hastighetsbegränsning – 50 km/h i tätorter och 90 km/h utanför tätort. Tidigare har det varit tillåtet att köra 100 km/h på sommartid utanför tätort men under de sista två åren har det varit förbjudet.

Hastighetsbegränsningarna är strängt kontrollerade och i hela Estland förekommer radarkontroller. Böterna beror på hur mycket man överskrider hastighetsgränsen. Om man överskrider begränsningen med mindre än 20 km/h kan böterna vara upp till 120 euro, om man överskrider med 21-40 km/h kan böterna vara upp till 400 euro eller man kan förlora körkortet i sex månader.

Måste använda handsfree

När man kör bil i Estland måste man komma ihåg att det är förbjudet att ha telefonen i handen vid bilkörning. Det betyder att man varken får prata i telefonen eller skriva textmeddelanden. Om man behöver prata när man kör måste man använda handsfree. Tidigare var det endast förbjudet att prata i telefon när man körde i städer men nu gäller det också på landsvägar. Om man bryter mot lagen kan man få böta upp till 40 euro.

Det är obligatoriskt för föraren och passageraren att använda bilbälten både i fram- och baksätet om dessa finns monterade. Bilbälten måste användas också i taxi. Böterna kan vara upp till 200 euro.

Nolltolerans

Rattfylleri är strängt förbjuden. Ingen alkohol är tillåten i förarens

blod. Om promillehalten i förarens utandningsluft är 0,1-0,24 mg kan böterna vara upp till 400 euro eller körkortet kan återkallas under upp till 6 månader; om promillehalten i utandningsluft är 0,25-0,74 mg kan böterna vara 1 200 euro och körkortet kan återkallas under ett år. Om promillehalten är större räknas det som grovt rattfylleri och det räknas som kriminalbrott.

Då och då genomför polisen operationen ”Alla blåser” när de under en viss tid kontrollerar alla bilförare på vägen.

Angående belysning så är det bra att veta att halvljus måste användas vid alla tider på dygnet.

På vintertid när vägarna brukar vara hala är det obligatoriskt att använda vinterdäck från den 1 december till den 1 mars men det är tillåtet att använda vinterdäck från den 1 oktober till den 1 maj.

Reflexer

I den nya trafiklagen finns det krav på att föraren måste ha på sig en reflexväst när han/hon stiger ut ur bilen utanför tätort, när det är mörkt. Det betyder att det måste finnas en reflexväst i bilen.

För gående gäller, även i tätort, att man när det är mörkt måste hänga på sig en reflex. Reflexen måste vara på höger sida och hänga ungefär ovanför knäet. Utanför tätort är det bäst att ha på sig en reflexväst eller ha en ficklampa i handen.

Vad gäller cyklister så måste barn upp till 16 år ha på sig cykelhjälm. För vuxna är hjälm inte obligatorisk, men det rekommenderas. Det finns också krav på att cykeln måste ha bromsar, ringklocka,

Viktigt att tänka på inför Estlandsresan är att det numera måste finnas en reflexväst i bilen.

fram till vit och baktill röd reflex, samt vid hjulen gul eller vit reflex.

Eldning

När man städar på sin tomt vill man oftast också elda. Man får elda på sin tomt året runt men när sommaren är mycket torr kan kommunen förbjuda eldning på grund av eldfaran. Annars måste man följa reglerna när man eldar för att undvika brandfara. I år har det varit många tillfällen när eld från brasor har orsakat bränder i landskapet.

Man får elda vid vindstilla väder och brasan måste vara minst 15 meter från byggnader och 30 meter från skogen. Brasan får inte lämnas obevakad och man måste ha till exempel en hink med vatten, brandsläckare med mera i närheten.

Allemansrätt

I Estland gäller också allemansrätten. Det betyder att man fritt kan röra sig i naturen och från soluppgång till solnedgång också på omarkerad privatmark. Man får blocka bär, svamp och blommor, vandra på vandringsleder, besöka forn- och naturminnen, fiska med handlina, simma eller ta vatten. Man kan tälta och elda på utsedda platser eller med markägarens tillstånd. På markerad privatmark får man endast röra sig med markägarens tillstånd.

Privat mark. Här krävs tillstånd av ägaren.

Allemansrätten gäller även i Estland.

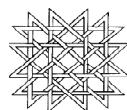
Till salu! 47 ha gård i Roslep Pris: 4 500 000 kr

Med ett av Rosleps bästa lägen ligger denna gård på 47 ha härliga skogsmarker fördelade på åtta markbitar i Läänemaa-trakten, Nuckö kommun, norr om Haapsalu.

En av markbitarna, 12,7 ha skogsmark, ligger endast 250 m från stranden ner mot havet.

Det perfekta västläget bjuder på fantastiska solnedgångar. Man kan därför lätt tänka sig detta som ett alternativ till Gotland eller varför inte västkusten.

För mer information kontakta:
Annica Lagerquist, REMAX Täby
Tfn: 070-949 82 62
E-post: annica.lagerquist@remax.net

RANNAROOTSI MUUSEUM
AIBOLANDS MUSEUM

Aibolands museum 2013

- 25 maj – 31 december **Fotoutställning från Houtskär, Finland** (Aiboland-Åbolandprojekt).
- Vecka 23 **Fotoutställning "Aiboland – fotoutställning om estlands-svenskar"**. Patrik Rastenberg och Mikael Sjövall.
- 9 juni **Estlandssvenskarnas sångfestival.**
- 19-21 juni **Runöveckan** Runö kulturarv – talko på Runömuseet och på Korsgården.
- 27 juni **Jalaresa till Nuckö** – införskaffning av handarbetsmaterial, till exempel råg och andra växter.
- 4-7 juli **Utställning** av Aibotapeten på Houtskär i Finland – Jorma Friberg föreläser om träbåtsbygge (Aiboland-Åbolandprojekt).
- 28-29 juli Vi deltar i firandet av **Olofsdagen på Ormsö.**
- 10 augusti kl. 12.00 **Temadag** för rökt fisk – Flundra.
- 19-25 augusti Museet deltar på **hantverksveckan i Åbo**, Finland (Aiboland-Åbolandprojekt).
- Oktober **Textil workshop** på Aibolands museum i oktober. Tema: broderi och berättelser. (Aiboland-Åbolandprojekt).
- 5 december kl. 12.00 **Workshop:** Tillverkning av halmkronor och jultomar.
- 13 december kl. 12.00 Museet firar **Luciadagen.**

Adress Sadama 31/32, Hapsal

Ni är alltid välkomna!

Stenborstranden i Roslep – en strand i förvandling

Göte Brunberg

Stenborstranden var den plats där Roslepborna hade sina fiskebåtar, ”leggebåtar”, och hus, ”nätehuser”, för förvaring av nät och fiskeredskap. Det var också där ifrån som man tidigt om morgnarna hämtade ilanddriven tång att användas som gödning på åkrarna och dit barn och ungdomar gick för att bada. Bottnen är långgrund och inte mer än meterdjup ut till flera hundra meter från stranden. Bottnen är rik på stenar och grynnor vilket gjorde att man måste vara försiktig när man rodde sina båtar. Som hjälp vid navigeringen hade man några stora, namngivna, stenar i vattnet en bit ut från stranden.

De forna Roslepborna hade därför en klar bild på näthinnan hur Stenborstranden såg ut när de lämnade Estland. När de återsåg stranden nästan 50 år senare blev ofta reaktionen ”Jag känner inte igen mig, så här såg Stenborstranden inte ut då!”. De stora stenarna utanför stranden fanns kvar, men själva stranden där man hade haft båtarna och där man hade badat gick inte att känna igen.

Landhöjningen är 2-3 millimeter per år, vilket på 50 år innebär 10-20 centimeter. Den har resulterat i att ett antal stenar ute i sjön, som tidigare låg under vattenytan, nu är synliga, men kan inte förklara den stora förändringen av stranden.

Vad som är den dominerande orsaken till förändringen kan man se vid en jämförelse mellan de båda foton nedan. Det till vänster visar en grupp skolbarn från Rosleps skola på utflykt till Stenborstranden 1937. I bakgrunden i bildens högra kant finns en stor sten med en karakteristisk ränna i toppen. Den är belägen cirka 50 meter norr om platsen där vägen från byn kommer fram till stranden. Det är på fotot omöjligt att avgöra om stenen står i vattnet eller på land nära vattenbrynet, men den är synlig till en höjd av cirka 2,5 meter. På ett annat foto från samma tid ser man att stenen ligger på mycket grunt vatten, cirka 20 meter från den dåvarande strandkanten.

Stenborstranden 1937.

Foto: SOV:s arkiv.

Det högra fotot visar samma sten 2012. Den är nu begravad i sand så att den är synlig till en höjd av endast cirka 1,3 meter. Avståndet från vattenbrynet är cirka 5 meter.

Vad som har hänt är att stranden, som ligger i nord-sydlig riktning, har breddats ut mot sjön. Den har också ändrat karaktär. Av gamla fotografier kan man se att stranden sluttade ganska jämnt från skogskanten ned till vattenbrynet. Den har nu omvandlats till en platt sandplåt med en höjd av cirka 2 meter ovanför havsnivån. Plåtån, som räknat från skogskanten är cirka 30 meter bred, är beväxt med strandgräs. Den avslutas mot vattnet av en cirka 10 meter bred sluttning med ren sand.

Den uppenbara förklaringen till att plåtån hela tiden breddas ut mot sjön är en process som börjar med att vågorna river upp sand från bottnen och sköljer upp den på stranden vid vattenbrynet. När sanden torkar blåses den av vinden upp mot plåtån och fyller på denna. Sedan börjar det växa strandgräs som binder sanden så att den inte förs vidare in i skogen.

Att denna process går snabbt ser man även vid en jämförelse med foton som är tagna för en så kort tid som för 20 år sedan. En del stenar vid strandkanten, som då var helt synliga, är nu helt eller delvis begrävda i sanden. Man kan också se att tallskogen har kommit närmare stranden.

Hela trakten runt Rosleps by ligger på ett lager med sand som är en efterlämning av inlandsisen. Byns centrala del är en slätt som ligger på cirka 4 meters höjd över havet. Vägen från byn ned till stranden, som går genom tallskog, sluttar relativt jämnt och när man kommer fram till strandplåtån är höjden 1,5 meter, alltså något lägre än plåtån. Ingenstans ser man spår av att det under tidigare århundraden skulle ha pågått en process liknande den som nu – på en så kort tid som mindre än 100 år – på ett så påtagligt sätt har förändrat Stenborstrandens utseende.

Den stora stenen 2012.

Foto: Göte Brunberg

Västra Kustens Skogsägare

Bengt Brunberg

Skogsbruksplan, bidrag och deklaration

Västra Kustens Skogsägare arrangerade i slutet av mars en medlemsträff för att informera om skogsbruksplaner, bidrag till Natura 2000 och skogsvård samt deklaration av virkesintäkter i Estland. Intresset var så stort att alla inte fick plats i lokalen på Roslagsgatan. Vi fick därför arrangera en repris senare, i samband med årsmötet nu i maj. All dokumentation från träffarna samlas på hemsidan för VKS.

Mikk Link från Läänemaa Metsäühistu (LM) hade med viss hjälp från VKS låtit översätta en skogsbruksplan till svenska. En sådan delades ut till alla så att de kunde jämföra med sina egna planer. Mikk Link gick sedan igenom hela planen och berättade om vad förslagen till avverkning och skogsvård innebar. Han berättade också om virkesvolymerna, hur de var fördelade på olika trädslag, marktyper och avverkningsformer. LM kommer sannolikt från och med nästa år att kunna producera svenska skogsbruksplaner till alla medlemmar som beställer detta. Förhoppningsvis kommer detta att leda till större förståelse för skogsinnehavet på fastigheterna och för vad som bör göras där.

Carl-Axel Adelman berättade om vilka möjligheter skogsägare i Estland har att få bidrag när delar av fastigheten ska skyddas som Natura 2000-område eller om man har kostnader för skogsvård. Han berättade bland annat att det finns två nivåer av restriktioner för Natura 2000. För skogsmark där man inte får utföra något som helst skogsarbete, och alltså inte kan få några virkesinkomster, kan bidraget för 2013 vara nästan 110 euro per ha och år. För skogsmark med mindre restriktioner kan motsvarande bidrag vara cirka 60 euro. Regelverket för 2014 är dock än så länge lite oklart. Carl-Axel informerade också om att bidrag kan utgå med 50 procent av kostnaden för bortröjning av sly. Även för markberedning och plantering kan bidrag i samma storleksordning erhållas. Vi rekommenderar alla skogsägare att se över sina möjligheter till bidrag. VKS finns tillgängligt för information.

Bengt Brunberg berättade att man enligt lagstiftningen ska deklarera intäkt från försäljning av avverkningsrätt i Estland senast den 31 mars året efter. Enligt ett avtal mellan Sverige och Estland ska beskattning i första hand ske i det land intäkten uppstår, det vill säga i Estland i detta fall, men deklaration för eventuell tilläggsbeskattning ska ske även i Sverige. På träffen gick rutinen för hela deklarationen igenom i detalj. Den blankett som ska användas (V1) och mycket annan bra information finns på den estniska skattemyndighetens hemsida www.emta.ee.

VKS blir underavdelning i LM

Årsmötet godkände styrelsens förslag att från 2014 låta VKS ingå som en underavdelning i LM. Detta innebär att LM efterhand kommer att få ett allt större ansvar för servicen mot de svenska medlemmarna, avseende till exempel rådgivning, blanketter, ansökningar om bidrag och arrangemang av riktade skogsåtgärder. Man kommer att engagera en person som kan arbeta med svensk information på hemsidan www.lmy.ee. Vi bedömer att det i ett längre perspektiv måste vara en professionell förening i Estland som är det främsta stödet för skogsägarna. VKS vill bidra till att LM kan axla denna roll, men kommer tillsvidare att finnas kvar också i Sverige som representant för LM och som en förening för direkt kontakt med medlemmarna här. Styrelsen har noga preciserat för LMs ledning vilka förväntningar som finns och kommer förstås framöver att följa hur dessa uppfylls. Kontakta oss gärna för frågor via mejl till info@vastrakustensskogsagare.se. Hemsidan www.vastrakustensskogsagare.se har mer information och kontaktuppgifter.

Unikt tillfälle att förvärva en skogsfastighet med strand och egen ö i Nuckö

Fastighet om cirka 32 hektar samt 8 hektar på ön Umpa. Här finns 200 meter fastlandsstrand samt asfalterad väg och el framdragen. Inga byggnader finns i dag på tomten, men möjligheten finns till byggnation. På en av grannfastigheterna ligger före detta president Lennart Meris sommarresidens, nu privatägt. Närhet till bland annat Birkas, Haapsalu och Roosta stugby.

Pris enligt överenskommelse eller anbud.

För mer information, kontakta Jan Larsson tfn 0709-91 74 75, e-post jg.larsson@hotmail.com eller Kristina Nyberg tfn 0736-24 65 92, e-post kristina.l.nyberg@gmail.com.

VEIKOS ALLTJÄNST

Birkas, tfn +372 51 947 822

Gräsklippning, städning, hustillsyn, vatten av/på, vägunderhåll, trädfällning och röjning, bygg.

Mycket bra priser och engelsktalande.

Svensk kontakt: Leif Ahrle, tfn 076-262 11 59, leif@ahrle.se

Färjelinjen Kapellskär och Paldiski

DFDS Seaways trafikerar färjelinjen mellan Kapellskär och Paldiski.

Avgångstider Kapellskär: Måndag-onsdag, lördag-söndag 11.30. Ankomst Paldiski 22.30.

Torsdagar 22.30. Ankomst Paldiski 10.00.

Ingen avgång fredagar.

Avgångstider Paldiski: 00.15 alla dagar utom fredagar.

För medlemspriser, villkor och övrig information, se www.rnhf.se (gå till "Medlemssidor").

Boka på tfn 0454-336 80 eller e-post pax@dfds.com

Biluthyrning i Tallinn med service på svenska

Dygnspriser från 32 euro (med obegränsad körsträcka).

För bokning eller frågor, hör av er till Matti, Autopluss OÜ, tfn +372 56 566 390, eller e-post myo@hot.ee

Hemsida <http://autopluss.onepagefree.com>.

Markägare i Estland!

Vi hjälper dig i följande ärenden som till exempel överlåtelse, arvsärende, bygge, försäljning eller köp av fastigheter.

Vänligen kontakta oss:

Katrin Schönberg,
Jus Suecanum OÜ

Postadress: Nurme 2, 90501 Haapsalu, Estland

Tfn/Fax: +372 47 37 339, mob: +372 55 24842

E-post: katrin@jussuecanum.ee

www.jussuecanum.ee

ROOSTA STUGBY – HELT FÖRYNGRAD!

Roosta Stugby bjuder Er verklig hemkänsla! Bland våra 32 stugor av varierande storlek kan Ni hitta den som passar just Er och är i bruk året om. Inför kommande sommar har Roosta genomgått en förnygringskur och här väntar Er fräscha, bekväma stugor med hög standard. Dessutom erbjuder Roosta mängder av möjligheter till en aktiv vistelse.

Kom ensam, med familjen eller med hela släkten. Vi kan betjäna upp till 300 gäster.

Hjärtligt välkomna!

20% rabatt för medlemmar i Rickul/Nuckö Hembygdsförening!

Roosta Stugby

Elbiku, Noarootsi vald, Läänemaa

Telefon +372 472 5190

Mobil +372 525 6699

roosta@roosta.ee

www.roosta.ee/sv

ROOSTA
Holiday Village

Hyr hus i Haapsalu

Vi har ett härligt hus på Vönnugatan i gamla delen av staden: 3 rum och kök + stort sovloft, 4 sängar + extrabäddar. Renoverat 2004. Stor trädgård, 4 cyklar att disponera. Gångavstånd till centrum, borgen och badplatsen. Uthyras hela året: september-maj 3000 SEK/vecka, juni-augusti 4000 SEK/vecka, fredag-söndag 1500 SEK.

Anna Enggren och Bengt Stahlman

Tfn 0303-74 30 83, 0704-53 43 53